

DE KIKKERBILLETJES VAN DE KONING
Janneke Schotveld en div. ill.
Van Holkema & Warendorf
(door Lotte Oers)

OVER DE MAKER

Janneke Schotveld was tien jaar lang juf op haar eigen schooltje op de zorgboerderij waar ze woonde. Ze gaf daarna ook les aan kinderen met autisme. In 2007 schreef ze haar eerste kinderboek, Villa Fien. Sindsdien schreef ze er nog veel andere, waarvan de boeken over Superjuffie het bekendst zijn (er is ook een verfilming van). Intussen is ze voltijds schrijfster.

1. VERHAAL

Personages

Deze sprookjes gaan over allerlei soorten personages:

- Middeleeuwen: koningen, prinsessen, ridders...
 - Fantasiefiguren: heksen, kabouters, papiervissertjes, Klaas Vaak, vogelmeisje...
 - Gewone kinderen: Pieke, Ole, Joris...
-
- Over welke personages lezen de juryleden het liefst?
 - Kunnen sprookjes ook over gewone kinderen gaan of is het dan geen echt sprookje meer?
 - In welke personages konden de juryleden zich het gemakkelijkst inleven? Ging dat even makkelijk bij een prinses als bij een gewoon kind?

Verwijzingen

Op het eerste zicht is het boek een verzameling met allemaal losse sprookjes. Maar de aandachtige lezers hebben misschien binnen sommige sprookjes verwijzingen naar andere sprookjes uit hetzelfde boek gevonden. In onderstaande tabel vind je er alvast een aantal.

In dit sprookje:	Verwijst dit element:	Naar dit ander sprookje:
Prinses Flora	Gluipkruid	Het betoverde hoofddoekje
Het betoverde hoofddoekje	Twee koninginnen	Prinses Ishana van Overzee
De Lettervreter	Papiervisjes	Het papiervisvissertje
Het vogelmeisje	Tovenaar met paars haar	Sjahieb en Soesja
Het Piekermannetje	Straatnamen	Prinses Flora, Prinses Ishana van Overzee
Reus Zwamneus	Kleine mensen	Heksje Hetje, Sjahieb en Soesja
Het computervrouwtje	Papiervisvissertje	Het papiervisvissertje

- Hebben de juryleden deze verwijzingen opgemerkt? Vonden ze er misschien nog?
- Wat vonden ze ervan dat de sprookjes op die manier onderling gelinkt zijn?

Als je dit visueel wil maken, kan je alle verhalen in een cirkel op een groot blad schrijven, en de juryleden lijnen laten trekken tussen de verhalen die onderling gelinkt zijn.

Illustraties

Elk verhaal werd geïllustreerd door een andere illustrator.

- Viel dit op tijdens het lezen?
- Vonden de juryleden deze afwisseling leuk? Past dit bij dit type boek? Of was het beter geweest als één illustrator alle tekeningen had gemaakt?

Blader samen door het boek. Bekijk de tekeningen en lees de naam van de illustrator erbij.

- Hadden ze al gehoord van deze illustrator? Zo ja, van welk boek kennen ze hem/haar? Herkennen ze in de eerste plaats de naam of de tekenstijl?
- Welke tekeningen / tekenstijl vinden ze het mooist? Waarom?
- Sommige illustratoren zijn al heel bekend (Thé Tjong-Khing, Annet Schaap), andere juist niet (Pyhai, Djenné Fila). Zie je dat aan de tekeningen? Verdienen de voorlopig onbekende illustratoren het om even bekend te worden als degene die al bekend zijn?

De illustratie op de omslag is bijzonder, ze bevat elementen uit verschillende sprookjes.

- Welke sprookjes herkennen de juryleden?
- Hoewel de elementen uit heel verschillende verhalen komen, vormen ze toch samen één tafereel (een gedekte tafel). Vinden de juryleden dit tafereel geslaagd als omslag voor dit boek?
- Herkennen ze wie van de illustratoren de omslag illustreerde? (Martijn van der Linden)

2. VERWERKING

Moderne Sprookjes

“De kikkerbiljetjes van de koning en andere **sprookjes**” is de volledige titel van het boek.

- Lezen de juryleden graag sprookjes?
- Wat zijn hun favoriete sprookjes?

Een definitie van “sprookje” is: “.. een mondeling overgeleverd volksverhaal dat gebruikmaakt van magie en fantasie. Het begint vaak met de woorden ‘Er was eens...’ en speelt zich typisch af op een onbepaalde plaats in een onbepaald verleden.” (Wikipedia)

- Zijn de sprookjes in het boek volgens deze definitie echte sprookjes?
- Waarom wel? (magie en fantasie, plaatsen meestal onbepaald, soms ‘er was eens’)
- Waarom niet? (niet mondeling overgeleverd maar verzonnen door auteur, soms in het heden)
- Wat zijn volgens de juryleden de belangrijkste kenmerken van een sprookje?
- Hebben de verhalen in dit boek volgens de juryleden voldoende elementen om echte sprookjes te zijn?

Het valt natuurlijk op dat deze sprookjes veel moderne elementen en thema’s bevatten. Welke elementen kunnen de juryleden noemen? Bijvoorbeeld:

- Homoseksualiteit (Prinses Ishana van Overzee en Prinses Flora)
- Vleesindustrie (De kikkerbiljetjes van de koning)
- Piekeren (Het Piekermannetje)
- Anders zijn (Het vogelmeisje)
- Computer (Het computervrouwtje / Apenstaarten)
- Vinden de juryleden het goed dat deze thema’s in verhalen voorkomen?
- Passen deze thema’s in sprookjes? Waarom wel/niet?
- Deze thema’s gaan telkens gepaard met een moraal (prinsessen kunnen met elkaar trouwen, dieren horen niet in hokjes te zitten, iedereen mag zijn wie hij is, kinderen moeten meer buiten spelen...). Is dit zo overgekomen op de juryleden? Zo ja, vonden ze dit storend, of mogen sprookjes net een moraal hebben? Waren ze akkoord met alles? Zo nee, met welke niet?

De personages zijn ook heel divers. Naast de homoseksuele koningen en prinsessen:

- Komen er veel gekleurde personages in voor. In sommige verhalen wordt daar nauwelijks aandacht aan besteed (Prinses Flora, De ridster), maar in “Het betoverde hoofddoekje” wordt het klassieke patroon heel expliciet omgedraaid.
- Nemen vrouwen enkele typische mannenrollen over: het computermannetje wordt het computervrouwtje, een ridder wordt een ridster en “de schoenmaker en zijn vrouw” wordt “de schoenmaakster en haar man”.
- Was dit de juryleden opgevallen?
- Wat vinden ze daarvan? Is het goed dat de auteur hier aandacht voor heeft? Waarom wel / niet?

Zijn er sprookjes in dit boek die de juryleden aan bestaande sprookjes doen denken?

- De kikkerbiljetjes van de koning → De kikkerkoning
- Het papiervisvissertje → Van de visser en zijn vrouw
- Prinses Flora → Doornroosje
- Sjahieb en Soesja → Aladdin
- De dappere ridster → Rapunzel
- Reus Zwamneus → Klein Duimpje
- Lijken de nieuwe sprookjes goed op de oude of eerder vaag?
- Wat vinden ze ervan dat de nieuwe sprookjes geïnspireerd zijn op oude sprookjes? Wil dat zeggen dat de auteur zelf weinig inspiratie had, of is het net een teken van originaliteit om er iets nieuws mee te doen?
- Zijn de oorspronkelijke sprookjes verouderd? Is het goed dat de oude sprookjes ook nog bestaan, of worden ze beter aangepast aan onze tijd? Waarom?

Zelf een sprookje verzinnen

Materiaal

- Bijlage: elk blad afgeprint op een andere kleur en verknipt tot afzonderlijke kaartjes

De kaartjes bevatten verhaalelementen om nieuwe sprookjes te verzinnen. Ze zijn onderverdeeld in personages, klassieke sprookjeselementen en moderne thema's.

Leg de kaartjes per kleur omgekeerd in de kring van juryleden. Elk om beurt trekken de juryleden een kaartje waarna ze met het woord dat ze trokken een vervolg verzinnen aan het sprookje.

- Laat het eerste jurylid steeds een personage trekken. Hij of zij begint het sprookje met “Er was eens een personage op het kaartje” en verzint het begin van het verhaal.
- Elk volgend jurylid mag kiezen uit welke stapel hij/zij een kaartje trekt. Het element op het kaartje moet een plaats krijgen in het sprookje, en die plaats moet betekenisvol zijn (dus niet: hij zag een prinses langs de kant van de weg zitten en reed toen gewoon verder).
- Laat elk jurylid enkele zinnen aan het sprookje toevoegen alvorens de beurt aan de volgende te geven.
- Bepaal vooraf wanneer het sprookje eindigt: bij een kleine groep kan je twee keer de kring rondgaan, bij een grotere groep één keer. In elk geval moeten de juryleden proberen inschatten vanaf wanneer ze naar het einde toe moeten werken, zodat de laatste met zijn/haar kaartje het sprookje kan afwerken.

Recensies

Recensenten zijn onverdeeld enthousiast over dit boek. Ze loven de diversiteit, de vlotte schrijfstijl en de humor, en vinden dat de moraal die in de verhalen zit er goed in verwerkt is. De illustraties van de verschillende illustratoren vinden ze daar uitstekend bij passen. In onderstaande tabel vind je enkele concrete citaten die je de juryleden kan voorleggen, zowel wat betreft verhaal als illustraties.

	Verhaal	Illustraties
Marjolein Noé, (Pluizuit)	Elk verhaal uit het boek is alleszins sprookjesachtig, maar dan met een originele twist en veel humor.	Elk verhaal is geïllustreerd door een andere bekende of minder bekende illustrator en toch zit er in het geheel een mooie lijn.
Eline Van der Plaat (Chicklit)	Met <i>De kikkerbilletjes van de koning en andere sprookjes</i> heeft Janneke Schotveld een prachtige moderne twist gegeven aan sprookjes. De bekende sprookjes zijn erg ouderwets en niet meer van deze tijd. Maar in deze verzamelbundel komen naast de bovengenoemde thema's ook verschillende huidkleuren en culturen aan bod.	Naast de prachtige sprookjes, bevat <i>De kikkerbilletjes van de koning en andere sprookjes</i> ook zeer mooie illustraties. Deze zijn gemaakt door verschillende illustratoren en zijn stuk voor stuk prachtig. Het is door de verschillende illustratoren niet rommelig geworden, omdat bij elk verhaal een andere illustrator aan het werk is geweest. Het geeft juist een mooie twist aan dit boek.
Susan (Kinderboekenpraatjes)	Aan de sprookjes liggen vaak bekende verhalen en thema's ten grondslag waar Schotveld haar eigen, vaak zeer vermakelijke, draai aan geeft.	Ook de illustraties, die door vijftien verschillende illustratoren zijn gemaakt, laten een moderne sprookjeswereld zien met koningen, prinsessen, prinsen en heksen in allerlei kleuren.
Bas Maliepaard (Trouw)	[...] dit sprankelende sprookjesboek. Want in de vijftien lange verhalen van Janneke Schotveld - bekend van het populaire 'Superjuffie' - is plaats voor iedereen. Rolpatronen worden omgegooid en aan diversiteit in woord en beeld geen gebrek [...]	Elk sprookje is door een andere tekenaar geïllustreerd, tussen bekende namen ook opvallende, nieuwe talenten Pyhai en Djenné Fila.

Het boek kreeg bovendien ook een Vlag en Wimpel, wat wil zeggen dat ook de jury die jaarlijks prijzen voor de beste kinderboeken uitreikt, het boek de moeite waard vond.

- Gaan de juryleden akkoord met al deze positieve reacties van de volwassenen?
- Vonden ze het boek ook grappig, origineel, vlot geschreven, modern...?
- Wat vinden zij positief aan het boek?
- Hebben zij wel negatieve punten? Welke?

VERDER LEZEN

- De dertig mooiste verhalen van De sprookjesverteller / Thé Tjong-Khing (Gottmer 2010)
- Er was eens... Zeven sprookjes om zelf te lezen / Annemarie Bon (Moon 2015)
- De schelmenstreken van Reinaert de Vos / Koos Meinderts (Hoogland & Van Klaveren 2018)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.